

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2025-yil, 12-13-noyabr

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE
PHILOLOGY AND TRANSLATION
STUDIES”**
international scientific and practical conference
November 12-13, 2025

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI
UNIVERSITETI

TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI KAFEDRASI

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami

2025-yil, 12-13-noyabr

THE MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

ALISHER NAVO‘I TASHKENT STATE UNIVERSITY
OF UZBEK LANGUAGE AND LITERATURE

THE DEPARTMENT OF “TRANSLATION THEORY AND PRACTICE”

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference titled

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE PHILOLOGY
AND TRANSLATION STUDIES”**

November 12-13, 2025

Tashkent – 2025

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 “Filologik komparativistika va tarjimashunoslik masalalari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami. – Toshkent, 2025. – 889 b.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Mas’ul muharrir:
Shuhrat SIROJIDDINOV
akademik

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti rektori

Tahrir hay’ati:

Nozliya Normurodova (O‘zbekiston), Zuhridin Isomiddinov (O‘zbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italiya), Gabriela Shtoecli (Shveytsariya), Qosimboy Mamurov (O‘zbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Misr), Uzoq Jo‘raqulov (O‘zbekiston), Gulnoz Xalliyeva (O‘zbekiston), Yurgen Yakob Beker (Germaniya), Kemal Yavuz Ataman (Turkiya), Xurram Raximov (O‘zbekiston), Natalya Filimonova (Rossiya), Nedim Bakirci (Turkiya), Farhad Rahimi (Eron), Xayrulla Hamidov (O‘zbekiston), Elmira Adilbekova (Qozog‘iston), Sag‘inbek O‘rinboev (Qirg‘iziston), Zulxumor Xolmanova (O‘zbekiston), Mahmadiyor Asadov (O‘zbekiston), Ziyodaxon Teshaboyeva (O‘zbekiston), Dilnavoz Yusupova (O‘zbekiston), Islomjon Yakubov (O‘zbekiston), Nargiza Rashidova (O‘zbekiston), Sabohat Qahharova (O‘zbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (O‘zbekiston,) Nigora Sulaymonova (O‘zbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (O‘zbekiston), Dostonbek Ahmadov (O‘zbekiston), Dilnoza Shonazarova (O‘zbekiston).

Mazkur xalqaro konferensiya materiali filologik komparativistika va tarjimashunoslikning dolzarb nazariy hamda amaliy masalalarini zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida yoritishga bag‘ishlanadi. To‘plamda turli milliy adabiyotlar, tillar va madaniyatlar o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir, adabiyotlararo aloqalar, qiyosiy-tipologik va qiyosiy-genetik tadqiqotlar, badiiy va maxsus matnlarni tarjima qilish muammolari, tarjima strategiyalari va ekvivalentlik masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, konferensiya materiallarida tarjima nazariyasining zamonaviy konsepsiyalari, tarjimon kompetensiyasini shakllantirish, tarjimoni o‘qitish metodikasi, madaniyatlararo kommunikatsiya hamda globallashuv sharoitida tarjimaning ijtimoiy-madaniy ahamiyati kabi masalalar keng yoritiladi. Ilmiy maqolalar filologik komparativistika va tarjimashunoslik sohalarida faoliyat yuritayotgan olimlar, tadqiqotchilar, doktorantlar, magistrantlar hamda talabalar uchun mo‘ljallangan bo‘lib, fanlararo integratsiyani kuchaytirishga hamda nazariya va amaliyot uyg‘unligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Mualliflar qarashi va asarlar nomlaridagi imlo tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

To‘plam Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti Ilmiy-texnik kengashining 2025-yil 17-dekabrda 6-sonli yig‘ilish qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 Proceedings of the International Scientific-Practical Conference on the topic “Problems of comparative philology and translation studies”. – Tashkent, 2025. – 889 p.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Editor-in-Chief:

Shuhrat SIROJIDDINOV

Academician

Rector of Alisher Navo'i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature

Editorial Board:

Nozliya Normurodova (Uzbekiston), Zuhridin Isomiddinov (Uzbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italy), Gabriela Stöckli (Switzerland), Qosimboy Mamurov (Uzbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Egypt), Uzok Djoraqulov (Uzbekiston), Gulnoz Khallieva (Uzbekiston), Jürgen Yakob Beker (Germany), Kemal Yavuz Ataman (Turkiye), Khurram Rakhimov (Uzbekiston), Natalya Filimonova (Russia), Nedim Bakirci (Turkiye), Farhad Rahimi (Iran), Khayrulla Hamidov (Uzbekiston), Elmira Adilbekova (Kazakhstan), Sag‘inbek O‘rinboev (Kyrgyzstan), Zulxumor Xolmanova (Uzbekiston), Mahmadiyor Asadov (Uzbekiston), Ziyodakhon Teshaboyeva (Uzbekiston), Dilnavoz Yusupova (Uzbekiston), Islomjon Yakubov (Uzbekiston), Nargiza Rashidova (Uzbekiston), Sabohat Qahharova (Uzbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (Uzbekiston,) Nigora Sulaymonova (Uzbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (Uzbekiston), Dostonbek Akhmadov (Uzbekiston), Dilnoza Shonazarova (Uzbekiston).

This international conference articles are dedicated to illuminating the current theoretical and practical issues in philological comparativistics and translation studies based on the modern scientific approaches. The collection analyzes of mutual influences between different national literatures, languages and cultures; interliterary connections; comparative-typological and comparative-genetic studies; the issues of translating literary and specialized texts; translation strategies and problems of equivalence. Furthermore, the conference materials extensively cover the topics such as: contemporary concepts in translation theory, the formation of a translator competence, methodologies for teaching translation, intercultural communication and socio-cultural significance of translation in the context of globalization. The given scientific articles are intended to scientists, researchers, doctoral students, master’s students and undergraduate students who actively working in the fields of philological comparativistics and translation studies and they serve to strengthen interdisciplinary integration as well as to ensure the harmony between theory and practice.

The views expressed in the articles do not necessarily reflect those of the editorial board.

The publication was recommended by the Scientific and Technical Council of Alisher Navo'i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature on December 17, 2025.

I SHO‘BA. TARJIMASHUNOSLIKNING DOLZARB MASALALARI

BIZDAGI TARJIMA MUAMMOLARI (tezislar tariqasida)

*Zuhriddin Isomiddinov,
filologiya fanlari nomzodi*

Annotatsiya. Mazkur maqolada o‘zbek tarjimachiligidagi hozirgi holat, uning muammolari va yechimlari tahlil qilingan. Muallif tarjima sohasidagi beparvolik, bozor iqtisodiyoti ta’sirida sifat pasayishi, davlat buyurtmasi va tanqidiy tahrirning yo‘qligi kabi muammolarni yoritadi. Shu bilan birga, yaxshi asarlarni tanlab tarjima qilish, tarjimonlarni rag‘batlantirish, tarjima ta’limini rivojlantirish va turkiy xalqlar o‘rtasida madaniy aloqalarni mustahkamlash bo‘yicha amaliy takliflar ilgari suriladi.

Kalit so‘zlar: *tarjimachilik, tarjima siyosati, nashriyot, mutarjim, mafkura, sifat nazorati, turkiy tarjimachilik.*

Abstract. This article analyzes the current state of Uzbek translation practice, its problems, and possible solutions. The author highlights issues such as negligence in the field of translation, the decline in quality under the influence of the market economy, and the lack of state commissions and critical editing. At the same time, the paper proposes practical recommendations for selecting high-quality works for translation, encouraging translators, developing translation education, and strengthening cultural ties among Turkic peoples.

Keywords: *translation studies, translation policy, publishing, translator, ideology, quality control, Turkic translation.*

1. O‘zbek tarjimachiligi keyingi bir asrlik tarixida hech qachon hozirgidek parokanda holda bo‘lgan emas. Bugun kim nimani xohlasa o‘giryapti, nashriyotlar ularni paydarpay bosib chiqaryapti. Tarjimonning ham, matbaa korxonasining ham maqsadi pul topish bo‘lib qolgan. Nimani tarjima qilish lozim, bu ishga qaysi ijodkorning uquvi bopta keladi, qaysi nashriyotning yo‘nalishi shu tarjimaga mos – hech kimning ishi yo‘q. Har zamonda biron yuqori idora xorijlik qaysidir mashhur adibning yubileyi munosabati bilan buyurtma berib qolishini hisobga qo‘shmasak, buyog‘i o‘zibo‘larchilik asosida ketyapti. Nashriyotlar qaysi asar tarjimasini bosishi haqida byulleten chiqarib, bir-birini, adabiy-ilmiy jamoatchilikni xabardor qilmaydi. Xabardor qilish qayoqda, yanagi oyda qaysi tarjimini bosib chiqarishini nashriyotning o‘zi ham bilmaydi. Ishqilib, chop etiladigan asar tez sotilsa bo‘lgani. Har shaharda bitta-yarimta kitob do‘koni bor. Uni kimdir azbaroyi fidoyiligi, boshqa bir odam esa paypoq savdosida ishi yurishmagani uchun tavakkal ochgan. Hatto Toshkentda rosmiyaning kitob magazini o‘ntacha, xolos. Ularga kirsangiz, odamlar rosa kitobxo‘r ekanmi, deb suyunasiz. Aslida esa, atigi 300–500 nusxada chiqqan kitoblar, birov sotib olmagan uchun turaverib, javonlarning belini mayishtirib yuborgan.

2. Bizga hozir qanday asarlar kerak? Eng zarurlarini tarjima qilyapmizmi? Yo, chiqadigan kitob matbaachilarni boqsa kifoyami? Ajabki, nashriyotlar “Boyish yo‘lida 18 qadam” tarzidagi qoralamalarni, “Kimyodan abituriyentlar uchun eng yangi test savol-javoblari” kabi o‘quvchining haqiqiy bilim olish yo‘lini to‘sadigan asarlarni bosadigan bo‘lib qoldi. Chunki ular davlat boshqaruvidan chiqarilgan. O‘z kunini o‘zi ko‘radi. Shunday bo‘lgach, chinakam ilmiy, yo asl badiiy asarlarni emas, pul keladigan oldi-qochdilarni, har xil rivoyatlarni – o‘quvchi saviyasini yanayam pasaytiradigan narsalarni chop etishga o‘tib olishdi. Holbuki, kitob – mafkura. Bu sohani “bozor iqtisodiyoti” ixtiyoriga tashlab qo‘ysak, bugun to‘rt tiyinni tejab qolay deb ertaga to‘rt so‘mdan ajraydigan odam holiga tushamiz, bostirib kelayotgan katta xatarni – mafkurasizlikni, saviyasizlikni

go‘yo ko‘rmayotganday, beparvo turibmiz. Uni daf etishning chorasi – bo‘lmaq‘ur, ziyonli asarlarni bosa berishga chek qo‘yib, xalqimizga eng yaxshi asarlarni yetkazishdir, boshqa yechim yo‘q.

3. Nosog‘lom hayot tarzi patologiyaga olib kelganiday, hozir soha va yo‘nalishlar bo‘yicha mutanosib ravishda emas, asosan ikki xil kitob ko‘p nashr etilyapti. Birinchisi – diniy asarlar bo‘lib, ular son-sanoqsiz, oqibatda, to‘rtta diniy kitob o‘qigan odam o‘zini mufti sanab, fatvo beradigan bo‘lib qoldi, domlalar orasida ixtilof kuchayib, ijtimoiy tarmoqlarda bir-biriga haqorat yog‘dirishlari ham jo‘n ishga aylandi, bu esa yurtimizda muqaddas dinimiz obro‘sig‘a putur yetkazishi aniq. Aslida, hamma ulamo bo‘lishi shart emas, ko‘pchilik kundalik mehnatiga andarmon bo‘lgani yaxshi. Eng yomoni, buncha diniy kitobning hammasi ham azbaroyi ilm deb emas, tez sotilgani bois paydarpay nashr etilyapti. Ikkinchi o‘rinda – turk tilini sal-pal o‘rganib olganki odam bor, o‘zini ijodkor deb biladi, duch kelgan asarni o‘girib chop qildiradi. O‘zbek TV turk seriallariga ruju qo‘ygani kabi, noshirlar turk “bestseller”iga yopishib olishgan. Asl ijodkorlar emas, Omina Shenliko‘g‘lu, Ahmad Lutfi Qozonchi kabi yozarmanlarning asarlari to‘lib-toshdi. Ammo bu xil “roman”lardan yana mingtasini tarjima qilib chop ettiring – o‘quvchining didi bir qarich ham o‘smaydi. Ular boshqa yaxshi asarlar yo‘lini to‘sadi ham. Bu ishlarda o‘zibo‘larchilikka barham berish lozim.

4. Yodingizda bo‘lsa, o‘ttiz yilcha avval “O‘zbekistonni dunyoga tanitamiz” degan bir g‘oya o‘rtaga tashlandi, tanitish uchun har qanday vosita ma‘qul deb topildi. Mamlakatni hech bir narsa sport va san‘at kabi dunyoga tez tanita olmaydi, deya badiiy tarjimaga ham (san‘at turi) “dunyoga tanitadigan vosita” deb qaraldi. O‘sha harakat zabti bilan kadrlar tayyorlashga ham kirishilib, oliy o‘quv yurtlarida o‘zbek adabiyotini vietnam, koreys, yapon, hind, ingliz... tillariga o‘giradigan bolalar o‘qitila boshladi. To‘g‘ri, chet tilni yaxshi bilgan odam ikki kishi o‘rtasida tilmochlik qilishi, notiqning chiqishini ko‘pchilikka chiroyli tarzda yetkazishi mumkin. Texnika, dori-darmonlar yo‘riqnomasi, sayyohlik obidalari mazmunini ham ajnabiy tilda to‘la bersa bo‘ladi. Ammo badiiy asar, tarjima san‘ati... boshqa olam-ku? Har bir tilga o‘sha millat vakili badiiy tarjima qila oladi. O‘zga til namoyandasi undagi fikrni yetkazishi mumkin, biroq hissiyotni yuqtira olmaydi. Ya‘ni tarjima badiiy asar bo‘lib chiqmaydi. Bizdan ilgari ham qaysi xalqda o‘z asarini boshqa tilga o‘zi ag‘darishga urinish bo‘lsa, ish barbod bo‘lgan. Masalan, gurji shoiri Nikoloz Baratashvilining 150-yilligi arafasida mashhur “Merani” she‘rining eng yaxshi tarjimasiga tanlovda ikki yuzga yaqin shoir qatnashgan. Ajabki, aynan gurji shoirlari ruschaga o‘giran “Merani”lar eng bo‘sh, tussiz tarjimalar bo‘lib chiqqan. Bu – tabiiy. Inglizlar yapon tiliga, olmonlar farangchaga... hech biri o‘z asarini boshqa xalq tiliga tarjima qilgan emas. 150-yildan beri ruslar ham biron to‘rtlik yoki chastushkasini bizga tarjima qilib bermagan. Axir, bu badiiy ijod tabiatiga xilof ish, tarjima san‘ati mohiyatini tushunmaslik-ku? Bas, tarjimachilikni to‘g‘ri va ilmiy asosli yo‘lga qo‘yishning birinchi qadami o‘laroq, o‘zbek adiblari asarlarini boshqa tillarga o‘zimiz o‘girib taqdim etishday noilmiy, mantiqsiz ishdan voz kechishimiz kerak. Mana, o‘ttiz yildirki, aytarli natijaga erishmadik ham, har gal salkam jindek qoldi, deb o‘zimizni ovutamiz. Har yili yuzlab abituriyent “o‘zbek adabiyotini xorijiy tilga o‘giruvchi”likka qabul qilinyapti. Biz sakkiz tildan o‘zbek tiliga tarjima qilinsa, yana shuncha, hatto undan ham ko‘proq tillarga o‘zbek adabiyotini o‘girishni o‘ylayapmiz. Ammo bu – matyematika emas. Bizning shoir-yozuvchilar zo‘r asarlar yaratishsa, xorijdagilarning o‘zi tarjima qilib oladi, majburan tiqishtirish shart emas. O‘ttiz yilda ham samara bermagan bu g‘ayriilmiy “tajriba”dan voz kechish vaqti keldi, axir! Hamisha ona tiliga o‘girishni ustuvor deb bilaylik. Biz kimgadir kerak bo‘lsak, o‘zi tanib oladi, egilib-bukilib o‘zimizni taqdim etmaylik.

5. Yozuvchilar uyushmasi ko‘p mamlakatlarning ijodiy uyushmalari bilan hamkorlik memorandumlari tuzib imzolagan. Ular shunchaki xayrixohlik ramzi sifatida qog‘ozda qolmagani durust. Har bir do‘st uyushmadan o‘sha xalq adabiyotining eng yuksak asarlarini o‘girish uchun saralab berishni so‘rash, evaziga esa o‘zbek so‘z san‘atining eng ulug‘ asarlari ro‘yxatini taqdim etish

to‘g‘ri bo‘lar edi. Buyog‘i – o‘sha xarakterli asarlarni qalami ravon, sajiyasi baland mutarjimlarga topshirish, xolos. Ana shunda duch kelgan asar emas, badiiy yuksak, bizga eng keraklilari o‘g‘iriladi.

6. Tarjima – badiiy ijod. Mutarjimlar Yozuvchilar uyushmasiga a‘zo ekanligi ham shuning dalili. Biroq, tarjimon mehnatini rag‘batlantirishga kelganda to‘xtab qolyapmiz. Chunonchi, haliga dovur biron mutarjim “Xalq shoiri” yo “Xalq yozuvchisi” unvoni bilan siylanmagan. Mirtemir va Mirzakalon Ismoiliiy – o‘zbek adabiyoti tarixida biri she‘riy va yana biri nasriy asarlarni eng ko‘p va eng xo‘b o‘g‘irib, o‘zbek badiiyatini yuksaltirishga bemisl hissa qo‘shgan bu ikki so‘z san‘atkori ham sira e‘zozlanmagan (Mirtemir 1970-yilda “Lenin jilmayishi” poemasi yoziygina xalq shoiri bo‘ldi, Mirzakalon Ismoiliiyga esa o‘limi oldidan “San‘at arbobi” degan bir unvon berildi, ungacha olgani – urushdagi ordeni edi, vassalom. Faqat o‘rtamiyona bir tarjimon Yuriy Karasyev davlat mukofotiga loyiq ko‘rilgan. U esa Sharof Rashidov asarlarining “shtatnyy” o‘g‘irmachisi edi). Xayriyatki, mustaqillik davrida (uyam, o‘ttiz yilda!) muz ko‘chdi, eng intellektual mutarjim Ibrohim G‘afurov “O‘zbekiston Qahramoni” bo‘ldi. Bu, albatta, quvonchli hol, hammamiz uchun bayram. Bunday onlarda umrini shu zahmatli ish bilan o‘tkazgan Nabi Alimuhamedov, Rustam Abdurahmonov, Qodir Mirmuhammedov singari buyuk qalam ustalarining umri qadr topmay o‘tgani hammamizning yodimizda. Tarjimon e‘zozlanishi kerak. Endilikda AOKA yoki Yozuvchilar uyushmasi tomonidan “Yilning eng yaxshi tarjimasini” tanlovi tashkil qilinib, munosib kishilar munosib taqdirlanib turilsa, har nechuk, yaxshi ish bo‘lar edi.

7. Yaxshi tarjimon – noyob xazina. O‘nta ijodkordan bittasigina durust mutarjim bo‘la oladi. Lekin tarjima ustasi o‘zi paydo bo‘ladi, deb kutib o‘tirmay, mutarjim tayyorlashga kirishishimiz kerak. Yodimda, 1972-yil ToshDU va BokuDUning filologiya fakultetlari o‘zaro hamkorlik qilib, birinchi kursni bitirgan ikki o‘zbek filologi – Bokuga, ikkitasi esa Bokudan Toshkentga kelib o‘qishgan, uch yillik almashuv natijasida ozar tilidan o‘zbekchaga o‘giradigan ikki va o‘zbek adabiyotini ozar tiliga tarjima qiladigan yana ikki mutarjim paydo bo‘ldi, bugina emas, shu ikki xalq orasida do‘stlik aloqalariga jon-dili bilan ko‘shish qiladigan to‘rt mardum kamol topdi. Bu xayrli tashabbus o‘sha bilan barham yemay, hozirgacha davom etsa, bugun Bokuda o‘qigan yuz nafar va Toshkentda ta‘lim olgan yana yuz nafar ijodkorga ega bo‘lardik. Albatta, boshqa yurtda o‘qigan har bir filolog tayyor tarjimon bo‘lavermaydi. Boringki, ikki yuz emas, yigirmatasi kadr bo‘lib yetishsa ham, bu juda katta yutuq-ku! Qirg‘iziston, Qozog‘iston, Tojikiston va hokazo yana o‘n davlat universiteti bilan shunday ahdomalar tuzilganida-chi? Mana, erkimiz o‘z qo‘limizda, talaba almashish uchun Maskovdan ruxsat so‘ramaymiz, ammo hanuz dadil bir qadam qo‘ya olmayapmiz.

8. O‘zbekiston Turkiy davlatlar tashkilotiga a‘zo yirik bir davlat. Turkiy dunyoning markazida, Buyuk Ipak yo‘li ustida. Demak, turkiy tillararo tarjimoni kuchaytiraylik. Muammolarini o‘rganaylik. Buyuk ipak yo‘li o‘rtasida joylashgan O‘zbekiston ana shu tariqa dunyo tarjima markaziga aylansa, ne ajab? Buning dastlabki mujdalari bor ham: 100 jild rus adabiyoti namunalari chop etildi, 2022-yilda esa Prezidentimiz da‘vati bilan 100 jildlik “Turkiy adabiyot durdonalari” to‘plami bosildi. Bu tashabbusni davom ettirib, 100 jild turkiy xalqlar folklorini nashr etsak, juda olijanob ish bo‘lar edi. Bu turkiy xalqlar ahilligini kuchaytiradi, chunki har bir elning dili, milliy ruhiyati eng avvalo og‘zaki ijodida – maqol-matal, qo‘shiq, ertak va dostonlarida yaqqol aks etadi.

9. O‘tgan davrni faqat qoralay bermay, ozmi-ko‘pmi yaxshi tomonlarini qabul qilib rivojlantirishni ham o‘ylasak, kam bo‘lmaymiz. Chunonchi, tarjima ishida bugungi katta muammo uni moliyalashtirish bo‘lib qoldi. Hozir tarjimonlik bilan oila boqib bo‘lmaydi. Qirq yil ilgari bir misra she‘r tarjimasiga 1 so‘m 30 tiyin to‘lanar edi (minimal oylik – 60 so‘m). Hozirgi sharoitda (minimal oylik – 1.050 mln so‘m) bu har bir misra she‘r tarjimasiga 24 ming so‘mga to‘g‘ri keladi. Ammo hozir uning yarmi ham yo‘q. Gonorarni aniq belgilash, oz haq to‘lashni ta‘qib qilish, mutarjimdan (soliqdan ham) yashirin holda ikkilamchi tirajlar yo‘lini to‘shish kabi tashvishlar bor.

Qalam haqi tirikchilik uchun kifoya qilsa, barcha muammo o‘z-o‘zidan hal bo‘ladi, mohir qalamli mutarjimlar yana safga qaytadi. Yuztacha kitobni o‘qib (yarmidan ko‘pi – tarjima), shu o‘qiganlarini boplab aytib berganlar mashina minib ketishiga chek qo‘yib, bir umr mehnati evaziga shuncha asar yozgan, yo o‘shancha asarni tarjima qilgan ijodkorlarning o‘zini ham taqdirlashga o‘tish vaqti kelmadimi?

10. Sifatsiz kitoblar, bo‘lmag‘ur tarjimalar ko‘p chop etilgani sari, umumsaviya tobora pastlayotir. Bunga chek qo‘yish uchun nashriyotlarga asar qo‘lyozmasini pullik maxfiy taqrizga berish majburiyatini yuklash kerak. Bu haqda ko‘p gapiriladi, ammo mablag‘ tejash uchun hatto korrektorlardan voz kechilayotgan, qo‘lyozma deyarli tahrir qilinmay bosilayotgan zamonda maxfiy taqrizni – vaqt va pul talab qiladigan bu ishni xushlashlari dargumon. Ammo shu orqali yaxshi tarjimalarga keng yo‘l ochiladi, bo‘lmag‘ur narsalar yo‘li to‘siladi. Masalan, “Jahon adabiyoti” jurnali har bir o‘girmani chop etish oldidan taqrizga beradi. Bir jurnalcha ham bo‘la olmaydimi nashriyot?

11. Tarjimalarga buyurtma yo‘q, mablag‘ ajratish ham shunga yarasha holda. Bu muammoni hal etish uchun AOKA qoshida “Tarjima fondi” ta‘sis etilsa va u tarjimalarga davlat buyurtmasini shakllantirsa, yaxshi bo‘ladi. Shunda tarjimalar soni ortadi, ma‘rifiy va badiiy saviyasi ham yuksaladi.

MUNDARIJA		
I SHO‘BA. TARJIMASHUNOSLIKNING DOLZARB MASALALARI		
1.	Zuhriddin ISOMIDDINOV. Bizdagi tarjima muammolari	5
2.	Uzoq JO‘RAQULOV. O‘zbek tarjimachiligi istiqbollari	9
3.	Xurram RAHIMOV. Alisher Navoiyning “Munojot” asari tarixi, tabdili va tarjimalari xususida	14
4.	Олимджон КАСИМОВ, Мартаба СУЛТОНЗОДА. Некоторые лингвистические особенности перевода лексем «Шахнаме» на русский язык	17
5.	Ne‘matilla OTAJONOV. Eiji Mano – boburshunos olim	22
6.	Rukhsana IFTIKHAR. Beautification of Mughal women	26
7.	Наталья ФИЛИМОНОВА. Возможности перевода при работе иностранных учащихся с художественным текстом: начальный этап изучения русского языка	30
8.	Kosimboy MAMUROV, Nargiza TILAKOVA Functional syntax and mystical semantics: correlating syntaxemes with sufi concepts in Alisher Navai’s Uzbek and English ghazals	34
9.	Xayrulla HAMIDOV. Muslimbek Yo‘ldoshevning tarjimonlik mahorati	38
10.	Ирода СИДДИКОВА. К вопросу взаимосвязи психолингвистики и художественного перевода	43
11.	Xayrulla HAMIDOV, Zulfizarxon QORAXO‘JAYEVA. Nafisiyning “Jannatning yarim yo‘lida” asaridagi personaj portretining tarjimada berilishi	46
12.	Абдумажид МАДРАИМОВ, Аскарый МАДРАИМОВ. Вопросы перевода научного наследия Захириддина Мухаммада Бабура и традиция перевода в библиотеке Акбара в XVI веке	51
13.	Supriya BANERJEE, Iroda UMAROVA Reimagining classics: Tagore, translation and the global reader	54
14.	Ziyodaxon TESHABOYEVA. “Boburnoma”da milliy-madaniy xususiyatli til birliklar va ularning inglizcha tarjimalari	58
15.	Zulhumor MIRZAEVA. Politics under the mask of poetics: Chulpon’s translations in the 1920s-1930s	62
16.	Abdumajid MAMADALIYEV. Badiiy matn tarjimasida milliy koloritni ifodalash muammosi	72
17.	Muhammadjon ABDUVALIYEV. Sinxron tarjimashunoslikning zamonaviy masalalari	74
18.	Мұратбек БАҒИЛА, Кәмшат АЙМАҒАМБЕТОВА. Қазақ тілін оқыту әдістемесінің жаңа парадигмалары	80
19.	Shermurod SUBHON. Ijodiy kengashlarda	84

20.	Shermurod SUBHON. Kitobxon oldida mas’uliyat	97
21.	Murtazo SAYDUMAROV, Mahmudaxon SAYDUMAROVA. O‘zbek adabiyotining ilk romani tarjimalarida lingvomadaniy xususiyatlar va semantik o‘zgarishlar	100
22.	Mahmadiyor ASADOV. Tarjima – qiyosiy adabiyotshunoslikning tadqiqot obyekti	107
23.	Toshtemir ALIMOV. Gender as a linguistic and cultural parameter in literary translation	113
24.	Tozagul MATYOQUBOVA. Ilk hasbi hol qasida va uning o‘zbek tarjimoni	116
25.	Dilafruz MUHAMMADIYEVA. “Boburnoma”ning turkcha tarjimasi bilan bog‘liq muammolar	120
26.	Umida TURAeva. Some challenges of translating forensic terminology between English and Uzbek	125
27.	Елена ПАНОВА. Мифопоэтическая традиция и проблемы перевода и функционирования онимов в волшебной повести «Алиса в стране чудес» Л. Кэрролла	128
28.	Gulnoz MAMARASULOVA. Siyosiy matn tarjimasining lingvokulturologik jihatlari	137
29.	Эльнора БАГАВОВА. Эволюция переводческих теорий: от традиционных подходов к современным тенденциям	140
30.	Dilfuza KHUDAIBERDIEVA. Translation studies: traditional and modern approaches	144
31.	Gulnoz MAMARASULOVA, Ruxshona CHO‘LIYEVA. Diplomatik matnlarning tarjimada ifodalanishi	148
32.	Dilshod AMIRQULOV. Tarjimashunoslikda til tipologiyasi asosida komparativ yondashuv	151
33.	Tozagul NASRULLAEVA. Literary translation as interpretation: on the basis of Dreiser’s literary works	154
34.	Мохира ЭШКУВАТОВА, Достонбек АХМАДОВ. Роль лингвострановедческого компонента в обучении переводу	156
35.	Islom TURDIYEV. Ingliz va o‘zbek tillaridagi ayrim ish yuritish terminlarining tarjima talqinidagi muammolari	160
36.	Фотима УМИРЗАКОВА. Проблемы традиционных и современных подходов в немецком переводе	163
37.	Shohsanam BEKMURATOVA. Maqollar tarjimasida tarjimonlarining lingvomadaniy yondashuvlari	166
II SHO‘BA. QIYOSIY TILSHUNOSLIK MASALALARI		
38.	Sayed Mohamed Ahmad KORAYEM. Principles for developing comparative linguistic studies	171
39.	Nedim BAKIRCI. Milli kimlik inʼsasinda halk biliminin ishlevi	183
40.	Farhad RAHIMI. Beş, bel, bilek, elik/ el ve ilik kelimelerinin etimolojik ve anlamsal bağlantilari	190

41.	Farhad RAHIMI. Nezrali'nin Çağatay türkçesi sözlüğünün yanlıslari üzerine iii	196
42.	Сырга ОРУНБАЕВА, Долон МАЛДЫБАЕВ, Сагынбек ОРУНБАЕВ, Минаим МЫРЗАКМАТОВА, Жумакадыр КАРАМОЛДОЕВ. Горы и их лингвистические особенности: типология высот и культурных различий	215
43.	Saodat MUHAMMEDOVA, Kosimboy MAMUROV. Reforming the Uzbek latin alphabet: balancing phonology and global usability	221
44.	Jamoliddin YOQUBOV. O‘zbek va fransuz tillarida “ona” leksemasi ifodalanishining lingvomadaniy xususiyatlari	223
45.	Valijon VOSITOV. Inkor kategoriyasi lingvistik voqelik sifatida	228
46.	Khushnuda SAMIGOVA. Identifying the semantic component of affectionate form	230
47.	Nargiza DOSBAYEVA. Specific features of intercultural interaction in the course of teaching foreign languages	234
48.	Наргиза РАШИДОВА. Арабские заимствования в узбекском языке	237
49.	Ulugbek KARIMOV. Evolution of the cyborg in 21st-century science fiction	240
50.	Kamola ABDULLOEVA. Diskursiv shaxsning grafik vositalar orqali aks etishi	243
51.	Malohat BADALBAYEVA. The special lexicon of emergency situations in global linguistics	246
52.	Nargiza MIRZALIYEVA. Abdulla Qahhor va Ernest Xeminguey hikoyalari qahramonlarining o‘ziga xos xususiyatlari: badiiy tahlil va qiyosiy yondashuv	250
53.	Azizjon SHARIPOV. Yozma manbalarda Hirotning tarixiy toponimikasiga doir ma’lumotlar: Shohrux Mirzo davri	253
54.	Марина ИСКАКОВА. Тюркоязычный мир от древности	263
55.	Nargiza YUSUPOVA. The impact of artificial intelligence on comparative philology and translation studies	268
56.	Feruzaxon KARIMOVA. Aksiolingvistikada ma’naviy qadriyatlar talqini	272
57.	Zebiniso BEKMURADOVA. O‘zbek va fransuz maqollaridagi xiazmlarning stilistik, semantik va lingvokulturologik tahlili	276
58.	Sabohat QAHHAROVA. Yassaviy hikmatlarining lingvokulturologik tahlili	279
59.	Dildora KENJAYEVA. “Boburnoma”da antroponimlarning etimologik o‘ziga xosligi	283
60.	Gulchexra IBRAGIMOVA. Ingliz tilida abbreviatura va akronimlarning lingvistik tahlili	287
61.	Asror YUSUPOV. Lug‘at maqolasi strukturasi nazariyasining rivojlanishi	289

III SHO‘BA. QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK MASALALARI		
62.	Islamjan YAKUBOV. Rudakiy adabiy-estetik qarashlari va lirik qahramon kechinmalari	293
63.	Islamjan YAKUBOV. Tragik konflikt, tragik holat va tragik qahramon	299
64.	Dilnavoz YUSUPOVA, Kemal Yavuz ATAMAN. Uch tazkira qiyosi	308
65.	Gulnoz XALLIEVA, Sitora SHAHOBOVA. “Middlemarch” va “Anna Karenina” asarlarida ayol obrazining o‘rni	316
66.	Bahodir XOLIQOV. Britaniya adabiyoti va o‘zbek mifologiyasida daydi yog‘dularning badiiy xususiyatlari	320
67.	Gulnoz XALLIYEVA, Farangizbonu ADAMOVA. “Jek Raymond” romanida Jek obrazi tahlili	323
68.	Nuriddin ALTINBOYEV. Qiyosiy tahlilda tipologiya va ta’sir fenomeni	326
69.	Gulnoz XALLIYEVA, Iroda ABDULLAYEVA. The nature of satirical characters in the works of Jonathan Swift	330
70.	Mohinur SOTVOLDIYEVA, Gulnoz KHALLIEVA. The poetics and typology of father figures in world literature: a comparative study	333
71.	Xafiza KUCHKAROVA. Badiiy adabiyotda peyzajning o‘rni	336
72.	Dilafro‘z QAHNAROVA. Zamonaviy o‘zbek qissachiligi: xalq an’analari va yangi badiiy shakllar	340
73.	Elmira HAZRATQULOVA. Temuriylar davri adabiy muhitida ustoz-shogird munosabatlari	344
74.	Тоҳир ТУРДИБОЕВ, Нигора ЖЎРАЕВА. Беҳбудий таълимотида ижтимоий-маърифий масалалар	347
75.	Ma’suma OBIDJONOVA. Ingliz va o‘zbek adabiyotida ilmiy fantastikaning narratologik asoslari	351
76.	Эльмира АДІЛЬБЕКОВА, Сўлтан САНИЯТ. Türk masallarında hayvan motifleri: geyik motifinin kültürel yansımaları	357
77.	Эльмира АДІЛЬБЕКОВА, Сая БЕРІКҚЫЗЫ. Türk-islam kimliğinin sembolü olarak Носа Ahmet Yesevi türbesi	368
78.	Эльмира АДІЛЬБЕКОВА, Гүлнұр ЕСЕНГЕЛДІ. Karaşaş Ana türbesi ve halk inançlarında kadın Evliya imgesi	375
79.	Дильфуза МАМЕТОВА, Малика ПРИСТАЕВА. Keloğlan ile padişahın kızı masalinin Anadolu, Uygur, Gagavuz varyantlarında kahraman ideali	383
80.	Карлыгаш БОРБАСОВА, Какимжан БИШМАНОВ, Мира БАЛТЫМОВА. Сравнительный анализ текстов Корана, Библии и Торы по проблеме межрелигиозного диалога и укрепления общенационального единства	394
81.	Улжан ТУНГАТОВА, Алуа АЛШЕР. Сравнительный анализ идей толерантности в Коране и Библии	400
82.	Ляззат АЛИЕВА, Möldir NIŞANHAN. Masalların mitolojik mirası: şamanizm ve islam’ın izleri	404

83.	Ынтымакгул НУРМАГОМБЕТОВА. Бейсенбай Кенжебаев зерттеулеріндегі қазақ және түркі әдеби мұраларының тарихи-филологиялық зерделенуі	412
84.	Saltanat YERALIYEVA. The writing of Khoja Akhmet Yasawi’s “Diwani hikmet” in turkic language	420
85.	Yorqinoy ISMONOVA. Bola timsolining roman obrazlari tizimidagi o‘rni	423
86.	Динара САЗАНОВА. “Диуани хикмет” мәтініндегі сопылық терминдердің рухани-философиялық мағынасы	427
87.	Шахноза КАРИМОВА, Жұлдыз МҮСІРКЕП. Akbura Evliya türbesi: türk-islam mimarisi ve halk inanci arasindaki bağ	433
88.	Bahodir ABSAMADOV. Shekspirning “Venetsiya savdogari” asarida komik adolat va axloqiy kinoya	440
89.	Ghalib ZEYAD. The evolution of Uzbek language, literature, and culture: the enduring legacy of Alisher Navai	445
90.	Axror QODIROV. O‘zbek qissachiligida xarakter va kolliziya: Qo‘Chqor Norqobil ijodi misolida XX–XXI asr badiiy talqinlarining evolyutsiyasi	451
91.	Мұратбек БАҒИЛА, Қанзада ЖҰБАНЫШЕВА. Тілді деңгейлік оқыту жүйесінің ғылыми негіздері	457
92.	Sevinchoy YOQUBOVA. G‘oyaviy-badiiy konsepsiya va poetik obrazlar hissiy tonalligi	461
93.	Munira KARIMOVA. The poetics of human and animal characters in Uzbek prose	472
<p>IV SHO‘BA. KOMPARATIVISTIKA VA METODIKA: TIL, ADABIYOT TA‘LIMI TIPOLOGIYASI</p>		
94.	Назаркул ИШЕКЕЕВ, Рима ЗАЙЫРКУЛОВА. Ааламдашуу доорунда медициналык багытта окуп жаткан чет элдик студенттерге «Манас» эпосу жана «Махабхарата» эпосундагы идеяларды салыштыруу менен тарбиялоонун мүмкүнчүлүктөрү	480
95.	Ирина ЯНОВСКАЯ. Формирование риторической компетенции в системе профессиональной подготовки студентов нефилологических специальностей	487
96.	Лариса БАСОВА, Светлана ДРАЧЕВА. Повышение качества обучения русскому языку в странах постсоветского пространства: опыт Тюменского государственного университета	490
97.	Айгул АЙТБЕНБЕТОВА, Нургул ЖОЛДАСОВА. Қазақ тілін оқытудағы цифрлық ресурстар: тиімділігі мен болашағы	494
98.	Muxabbat MATQURBONOVA, Umida YANGIBOYEVA. Ikki tillilik sharoitida o‘zbek tili ta’limining komparativ tahlili	498
99.	Зулхумар ЖУМАНОВА. Роль алгоритмов в формировании навыков устной и письменной речи студентов	500
100.	Максим ЧИКОВ, Диляра ЗАРИПОВА. Проблемы подготовки специалистов в тройке языков русский-английский-узбекский и пути решения	504
101.	Раъно ИСАМУТДИНОВА. Система упражнений для развития навыков устной речи на занятиях по русскому как иностранному	509

102.	Зулфия КУРБАНОВА. Методика работы с текстом на занятиях по русскому как иностранному	513
103.	Nilufar BURIYEVA. Sun’iy intellekt vositalari asosida o’quvchilarning lingvokulturologik kompetentligini rivojlantirish metodikasi	516
104.	Шахло УРИНОВА. Методика формирования лексической компетенции студентов в процессе изучения русского как иностранного	520
105.	Gulnoz MAMARASULOVA. Geopolitical meanings in media discourse	524
	V SHO’BA. КОМПАРАТИВИСТИКА YOSH TADQIQOTCHILAR NIGOHIDA	
106.	Saida SULTANOVA. Badiiy tarjimaga o’rgatishda an’anaviy va zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati	529
107.	Зухра МОЛДАБАЕВА, Айжан ЖАНҒЫЛЫШ. Коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастырудағы инновациялық әдістер	533
108.	Barno ABDULLAYEVA. “Boburnoma”ning xorijiy tillarga tarjima qilinishi	539
109.	Zilola ERGASHEVA. The transformation of translation practices through artificial intelligence technologies	544
110.	Dilfuza ZOYIROVA, Aziza YORIQULOVA. Tarjima jarayonida ekvivalentlik tamoyilining an’anaviy talqinlari	547
111.	Anvar MIRZAQULOV. Ikkinchi jahon urushidan so’ng sinxron tarjimaning paydo bo’lishi va rivojlanishi	549
112.	Shuhrat MULADJANOV. Different approaches to the lingua-stylistic analysis in literary translation	552
113.	Gulshan ERGASHEVA. Tarjimashunoslikda an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar: o’zbek va nemis tilidagi frazeologizmlar talqinida	555
114.	Dilnoza SHONAZAROVA. Xabarlar tarjimasi va lokalizatsiyasi	559
115.	Умида МУХАММАДИЕВА. Язык и культура: трудности перевода национально-культурных особенностей	562
116.	Gulnoza XUDAYQULOVA. Badiiy asarlarni tarjima qilishda uchraydigan ba’zi frazeologik muammolar	567
117.	Shoira XODJAYEVA. Bilvosita tarjimaning muammolari: an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar	570
118.	Djamila BEGJANOVA. Paremiologik birliklar tarjimasida lingvokulturologik ekvivalentlik	573
119.	Shaxnoza IBRAGIMOVA. Linguistic representations of characters and peculiarities of translating their original names in “A farewell to arms”	577
120.	Fazilat XABIBULLAYEVA. Mumtoz adabiy manbalar tarjimasida: arxaik leksika jahon tarjimashunosligi kontekstida	580
121.	Maftuna RO’ZMETOVA. Fentezi adabiyoti tarjimasida madaniy konnotatsiyalarning ifodalanishi	584
122.	Maftuna SAPAROVA. “Al-qistosu-l-mustaqim fi ilmi-l-arud” asarining ingliz tilidagi tarjimasida xususida	588